

کدام القاب حضرت مهدی (عج) بر خونخواهی امام حسین (ع) دلالت می کند؟

سالار شهیدان به فرزندش امام سجاد فرمود: «سوگند به خدا؛ خون من از جوشش باز نمی ایستد تا این که خداوند، مهدی(عج) را برانگیزد.»

سالار شهیدان به فرزندش امام سجاد فرمود: «سوگند به خدا؛ خون من از جوشش باز نمی ایستد تا این که خداوند، مهدی(عج) را برانگیزد.»

خبرگزاری مهر: شکی نیست که امام مهدی (عج) یگانه منتقم خون امام حسین (ع) است، چنان که در دعای ندبه می خوانیم: «این الطالب بدم المقتول بکربلا این المنصور علی من اعتدی علیه و افتری...؛ کجاست طالب خون حسین (ع) که در کربلا کشته شد؟ کجاست آن که بر متجاوزان و مفتریان بر او یاری شده است؟»

در روایات اهل بیت (ع)، به طور اخص، با القابی از این ویژگی آن حضرت یاد شده است که به آنها اشاره می شود:

قائم

«قائم از القاب مشهور حضرت حجت (عج) است که در بیشتر روایات شیعه وارد شده و شیعیان با شنیدن آن به احترام حضرت (ع) و اعلان آمادگی قیام می کنند.» (۱)

«قائم به معنی قیام کننده برای گرفتن انتقام خون امام حسین (ع)، از القاب خاصه مشهوره متداوله آن حضرت است. در زبور بربوموا نیز به این لقب از ایشان یاد شده است.» (۲)

«امام باقر (ع) در وجه نامگذاری حضرت مهدی (ع) به «قائم آل محمد (ص) و سلم حدیثی قدسی را روایت فرمود:

هنگامی که جد من حضرت سیدالشهداء حسین بن علی ع شهید شد، ملائکه به درگاه خداوند ضجه و ناله نمودند و نزد پروردگار شکایت کردند ... [تا آنکه فرمود] پس خدای عزوجل امامان از فرزندان حسین ع را به آنان نشان داد و ملائکه از دیدن آنها خوشحال شدند. در آن هنگام دیدند که یکی از ایشان در حال قیام است و نماز می خواند. پس خداوند عزوجل فرمود: به وسیله این قائم از آنان (قاتلان حسین) انتقام خواهم گرفت.» (۳)

«در حدیث معراج پیامبر اکرم (ص) باز در این باره می خوانیم؛ وقتی در عرش الهی چشم رسول گرامی اسلام به نورهای ائمه اطهار (ع) افتاد و دید یکی از آنها با سایر نورها فرق می کند، از جانب خداوند متعال ندا رسید که: او همان قائم ماست. او همان کسی است که حلال ما را حلال و حرام ما را حرام خواهد کرد... من به توسط او از دشمنان انتقام خواهم گرفت.» (۴)

«امام صادق (ع) در تفسیر آیه ۳۹ از سوره مبارکه حج که خداوند می فرماید: به کسانی که جنگ بر آنان تحمیل گردیده است، اجازه جهاد داده شده است، چرا که مورد ستم قرار گرفته اند و خدا بر یاری آنها تواناست.» فرمود: اهل ست می گویند: این آیه در مورد رسول خدا (ص) نازل شده است زمانی که قریش، پیامبر اکرم (ص) را از مکه بیرون کردند.

در حالی که شأن نزول آیه، در مورد قائم آل محمد-عجل الله تعالی فرجه الشریف- است و آیه مربوط است به زمانی که حضرت مهدی-عجل الله تعالی فرجه الشریف- ظهور می کند و به خون خواهی امام حسین (ع) برمی خیزد و این معنای جمله آن حضرت است که: «ما خون خواهان امام حسین (ع) و طلب کنندگان دیه هستیم.» (۵)

ثائر

«در مجمع البحرین آمده: ثائر کسی است که بر هیچ وضعی قرار و آرام نمی گیرد، تا اینکه خونبهای خویش را بگیرد.» (۶)

«امام باقر (ع) به شیعیان فرمود: در روز عاشورا این گونه به هم دیگر تسلیت گوید: خدای سبحان در مصیبت و ماتم امام حسین (ع) مزد و پاداش ما را بزرگ گرداند و ما و شما را از انتقام جویمان خون امام حسین قرار دهد: «عظم الله اجورنا بمصابنا الحسین (ع) و جعلنا و ایاکم من الطالبین بناره مع ولیه الامام المهدی [عج]» (۷)

«همچنین در دعایی که از امام صادق نقل شده است، می‌خوانیم: «اللَّهُمَّ رَبَّ الْحُسَيْنِ اشْفِ صَدْرَ الْحُسَيْنِ وَ اطْلُبْ بِنَأْرِهِ» (۸)

و در زیارت عاشورا می‌خوانیم: «... وَ أَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ تَارِي [کم] مَعَ إِمَامٍ هُدَى ظَاهِرٍ نَاطِقٍ (بِالْحَقِّ) مِنْكُمْ

و از او خواهم که روزیم کند خونخواهی شما را با امام راهنمای آشکار گویای (به حق) که از شما (خاندان) است.»

مؤتور

«مؤتور» از نظر لغت به کسی گویند که یکی از کسانش کشته شده؛ ولی خونبهای او گرفته نشده است. (۹)

در برخی از روایات از حضرت مهدی (ع)، به عنوان «موتور بوالده» و یا «موتور بابیه» یاد شده است؛ یعنی، کسی که پدرش کشته شده و از خون او مطالبه و خونخواهی نشده است. مراد از «پدر» در این روایت، ممکن است امام حسن عسکری ع باشد و ممکن است مقصود امام حسین ع باشد و یا اینکه جنس پدر است که شامل تمامی ائمه معصومین (ع) باشد.

امام باقر ع فرمود: «صَاحِبُ هَذَا الْأَمْرِ هُوَ الطَّرِيدُ الشَّرِيدُ الْمَوْتُورُ بِأَبِيهِ» (۱۰)

منصور

یکی دیگر از القاب امام عصر (عج) منصور است.

در زیارت عاشورا می‌خوانیم:

«وَ أَكْرَمَتِي بِكَ أَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ تَارِكٍ مَعَ إِمَامٍ مَنصُورٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ»

پس از خداوندی که مقام تو را گرامی داشته و مرا به واسطه دوستی تو عزت و کرامت بخشیده درخواست می‌کنم که : خونخواهی تو را ، بیاری امامی یاری شده از خاندان محمد صلی الله علیه وآله وسلم به من روزی گرداند.

در دعای ندبه هم می‌خوانیم: «این المنصور علی من اعتدی علیه»

«خداوند، حضرت مهدی (ع) را که از فرزندان آن حضرت و وارث خون آن شهید مظلوم است، خون‌خواه حضرتش قرار داده و به وی قدرت و سلطنت عطا فرموده، و او را «منصور» نام نهاده، تا هنگامی که امر ظهور از طرف خدا امضاء شود، با قوت و قدرت و تأیید خداوند قیام کند و همه جباران و ستمگران و ستم‌پیشگان را طعمه شمشیر سازد. در قرآن آمده است:

وَ مَنْ قَتَلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا (اسرا/۳۳)

و آن‌کس که مظلوم کشته شده، ما به ولی او حکومت دادیم که درکشتن اسراف و زیاده‌روی نکند، که او از جانب ما منصور و مورد حمایت است. در «ینابیع الموده» در تفسیر این آیه مبارکه آمده است که این آیه درباره امام حسین و حضرت مهدی علیهما السلام نازل شده است. از امام محمد باقر (ع) روایت است که آن حضرت فرمود: «حسین (ع) مظلوم کشته شد و ما اولیاء و وارث خون او هستیم، و قائم ما خون‌خواهی حسین (ع) خواهد کرد. پس هرکسی که به کشتن آن حضرت راضی بوده است به قتل می‌رساند تا آن‌جا که خواهند گفت: او در کشتار اسراف می‌کند.» (۱۱)

و نقل شده است که آن حضرت فرمود: «منظور از «و من قتل مظلوما» حسین بن علی علیهما السلام است که مظلومانه کشته شد. . . و سپس فرمود: «آن‌کس که واقعا مظلوم کشته شده، حسین (ع)، و ولی او حضرت قائم (ع) است و اما منظور از اسراف در کشتار، این است که اشخاص دیگری غیر از قاتل اصلی او کشته شود. و اما مقصود از «اِنَّه كَانَ مَنْصُورًا» این است که حضرت قائم (ع) که ولی حقیقی حسین (ع) و مردی از دودمان رسول خدا (ص) است، از دنیا نمی‌رود تا این‌که به پیروزی کامل برسد...» (۱۲)

مردی از تفسیر آن آیه شریفه (سوره اسراء، آیه ۳۳) از امام صادق (ع) سؤال کرد. حضرت فرمود: «منصور، قائم آل محمد علیهم السلام است که ولی خون حسین (ع) است و چون ظهور نماید، اقدام به خون‌خواهی حسین (ع) کند و دشمنان را بکشد ... و

معنای «فلا یسرف فی القتل» این است که او هرگز به کاری که اسراف محسوب شود دست نمی‌آلاید. سپس فرمود: به خدا سوگند! که حضرت قائم (ع)، بازماندگان کشتگان حضرت حسین (ع) را به واسطه کردار پدران و اجدادشان خواهد کشت. (۱۳)

در کتاب «عیون الاخبار» از عبد السلام بن صالح هروی روایت کرده است که گفت: به امام رضا (ع) عرض کردم که نظرتان درباره این حدیث که از امام صادق (ع) روایت شده است، چه می‌باشد؟ حضرت فرمود: «درست است». گفتم: پس معنای این آیه که می‌فرماید:

(انعام / ۱۶۴) «و لا تزر وازرة وزر اخرى»

هیچ کس بار گناه دیگری را به دوش نخواهد کشید چه می‌شود؟ فرمود:

خداوند در تمام گفتارهایش راست و درست فرموده است، لکن فرزندان قاتلان حسین (ع) کسانی هستند که از کردار پدرانشان راضی هستند و به آن افتخار می‌کنند و هرکس که از کاری راضی باشد، مثل آن کسی است که آن را انجام داده است، و اگر کسی در شرق عالم کشته شود و دیگری در غرب عالم، به این قتل راضی و خشنود باشد، نزد خدای تعالی با قاتل شریک خواهد بود. از این رو، حضرت قائم (ع) آن‌ها را به قتل می‌رساند. (۱۴)

منتقم

در بعضی از روایات و دعاها از حضرت بقیة الله (ع) با لقب «منتقم» یاد شده است. انتقام در لغت به معنی مجازات کردن به کار می‌رود.

پیامبر اکرم (ص) در خطبه معروف خود در روز عید غدیر وقتی به توصیف امام مهدی (ع) می‌پردازد می‌فرماید: . . . الا ائه المنتقم من الظالمین الا ائه مدرک کل ثار لاولیاء الله عز و جل . . . آگاه باشید که او [خاتم الاوصیاء مهدی موعود (ع)] انتقام‌گیرنده از ستمگران است. . . او خونخواه خون به ناحق ریخته همه بندگان صالح خداست. (۱۵)

«احمد بن اسحاق می‌گوید: روزی در حضور امام عسکری (ع) بودم که توفیق زیارت فرزند بزرگوارشان امام مهدی (ع) نصیب من شد. شنیدم که آن جانشین بر حق حضرت عسکری (ع) فرمودند: «انا بقیة الله فی ارضه و المنتقم من اعدائه. . . من بقیة الله در روی زمین خدا هستیم که از دشمنان خدا انتقام خواهیم گرفت.» (۱۶)

در قسمتی از دعای ندبه در اشاره به این مسئولیت امام زمان (ع) می‌خوانیم:

«این الطالب بذحول الانبیاء و ابناء الانبیاء این الطالب بدم المقتول بکربلا. . . کجاست آن منتقمی که خون به ناحق ریخته و پایمال شده پیامبران و فرزندان آن‌ها را طلب خواهد کرد؛ کجاست آن که از خون شهید کربلا انتقام خواهد کشید؟

سالار شهیدان به فرزندش امام سجاد فرمود: «سوگند به خدا؛ خون من از جوشش باز نمی‌ایستد تا این که خداوند، مهدی را برانگیزد. او به انتقام خون من، از منافقان فاسق و کافر، هفتاد هزار نفر را می‌کشد.» (۱۷)

«امام زمان (ع) وقتی که به مسجد الحرام برسد، مابین رکن و مقام پنج ندا سر دهد:

ألا یا أهل العالم انا الامام القائم الثانی عشر؛

ألا یا أهل العالم انا الصّمام المنتقم؛

ألا یا أهل العالم انّ جدیّ الحسین قتلوه عطشاناً؛

ألا یا أهل العالم انّ جدیّ الحسین طرحوه عریاناً؛

ألا یا أهل العالم انّ جدیّ الحسین سحقوه عدواناً؛

ای مردم جهان! من امام دوازدهم قائم هستم،

ای مردم جهان! من شمشیر بزآن انتقام گیرنده هستم.

ای مردم جهان! جدم حسین (ع) را با لب عطشان کشتند.

ای مردم جهان! جدم حسین (ع) را بعد از کشته شدن برهنه بر زمین انداختند.

ای مردم جهان! پیکر جدم حسین (ع) را پس از کشته شدن، از روی دشمنی، پامال سمّ اسبان و ستوران قرار دادند.» (۱۸)

منابع:

۱- از حسین (ع) تا مهدی (عج)، محمدرضا فؤادیان ص ۳۲

۲- از غروب عاشورای حسینی (ع) تا طلوع ظهور مهدی (عج) ص ۵۵ به نقل از تذکره الائمه ص ۱۸۴

۳- موعود نامه، فرهنگ الفبایی مهدویت، مجتبی تونه ای ص ۳۱۸ به نقل از دلائل الامامه ص ۲۳۹

۴- کمال الدین ترجمه منصور پهلوان، ج ۱، ص ۴۷۴

۵- از غروب عاشورای حسینی (ع) تا طلوع ظهور مهدی (عج) حسین احمدی قمی، ص ۵۸

۶- مکیال المکارم ج ۱ ص ۱۰۷ به نقل از مجمع البحرین ج ۳ ص ۲۳۴ و ۲۳۵

۷- از فرات تا فرات ص ۱۰۱ به نقل از مصباح المتهدد، شیخ طوسی، المحرم و شرح زیارة الحسین (ع)، ص ۷۱۳ و ۷۱۴؛ بحار الأنوار، ج ۹۸، ص ۲۹۰

۸- بحار الأنوار، ج ۹۸، ص ۲۳۱

۹- موعودنامه ص ۴۱۴ به نقل از مجمع البحرین، ج ۳، ص ۵۰۹

۱۰- همان به نقل از الغیبه، ص ۱۷۹؛ الکافی، ج ۱، ص ۳۲۲

۱۱- ینابیع الموده، ج ۳، ص ۳۴۳؛ المحجة، ص ۱۲۸

۱۲- تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۳۱۳؛ تفسیر برهان، ج ۲، ص ۴۱۹؛ بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۲۱۸

۱۳- کامل الزیارات، ص ۶۳

۱۴- عیون اخبار الرضا، ص ۲۱۲؛ الزام الناصب، ج ۱، ص ۷۲

۱۵- پیمان غدیر: بیعت با مهدی «عجل الله تعالی فرجه الشریف»، محمد بنی هاشمی ص ۴۷

۱۶- کمال الدین، ج ۱، ص ۳۸۴

۱۷- از حسین (ع) تا مهدی (عج) ص ۴۹ به نقل از مناقب ابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۸۵؛ بحار الانوار، ج ۴۵، ص ۲۹۹؛ چشم اندازی به حکومت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ص ۱۴۸؛ معجم احادیث الامام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ج ۳، ص ۱۸۲: «یا ولدی یا علی و الله لا یسکن دمی حتی یبعث الله المهدی فیقتل علی دمی من المنافقین الکفرة الفسقة سبعین الفا.»

۱۸- از غروب عاشورای حسینی تا طلوع ظهور مهدی (عج) ص ۵۵ به نقل از الزام الناصب ۲:۲۸۲؛ معجم الملاحم و الفتن ۴:۷